

Натисніть тут, щоб

КУПИТИ КНИГУ НА САЙТІ

або

замовляйте по телефону:

(0352) 28-74-89, 51-11-41

(067) 350-18-70

(066) 727-17-62

Серія “Словничок школяра”

Малий тлумачний словник з української мови та читання

1–4 класи

**ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН**

ББК 81.2Укр-4
УДК 81.374.3-072.2
М19

Серію “Словничок школяра” засновано 2010 року

Рецензенти:

доцент кафедри методики мови і культури мовлення Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка,
кандидат педагогічних наук

Л.М. Головата

доцент кафедри рідної мови і методики її викладання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка,
кандидат педагогічних наук

Я.А. Васильківська

М19 Малий тлумачний словник з української мови та читання.
1–4 класи / Упоряд. Мельничайко О.І., Лесняк Н.В. —
Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2011. — 92 с.
(Серія “Словничок школяра”)

ISBN 978-966-10-1712-1

Словник містить тлумачення слів-термінів і словосполучень із терміно-логічним значенням, передбачених чинними програмами з рідної мови та читання Міністерства освіти і науки України.

До рідко вживаних слів подано додаткові пояснення та приклади.

Для учнів та вчителів початкових класів.

ББК 81.2Укр-4
УДК 81.374.3-072.2

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1753-4 (серія)
ISBN 978-966-10-1712-1

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2011

Дорогий школярику!

Цей словничок ми уклали для тебе. Він допоможе засвоїти багато слів та словосполучень, з якими ти щоденно стикаєшся на уроках рідної мови та читання, під час виконання домашніх завдань.

За допомогою словника ти зможеш усвідомити значення багатьох слів-термінів, які часто вживаються у підручниках: *синоніми, антоніми, фразеологізми, орфоенія, імпровізація, фрагмент, сюжет тощо.*

Словник підкаже тобі, як вимовляти малознайоме слово, який склад у ньому є наголошеним. Іноді буває, що слово можна вимовляти по-різному. В такому випадку в ньому вказано не один, а два наголоси, як, наприклад, у словах *пóмілка, за́гадка.*

Є чимало слів-термінів, під час вживання яких виникає сумнів щодо відмінкових закінчень у родовому відмінку однини. І в цьому випадку словник прийде тобі на допомогу (напр., *абонент, -а; алфавіт, -у; епітет, -а; сюжет, -у*). До рідко вживаних слів подаються додаткові пояснення та приклади.

Ти, звичайно, знаєш, як користуватися словником. У цьому тобі допомагають власне знання алфавіту або ж алфавіт, поданий у словнику.

Зверни увагу на те, що означають умовні скорочення (*незм., перен.*) та знаки (*//; Δ*). Вони тобі обов'язково знадобляться під час роботи зі словником.

Бажаємо тобі успіхів!

Упорядники

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ ТА ЗНАКИ

// — для виділення відтінків у межах одного значення

Δ — для відокремлення термінологічних словосполучень

ж. — жіночий рід

мн. — множина

невідм. — невідмінюване слово

незм. — незмінне слово

перен. — переносне значення

с. — середній рід

ч. — чоловічий рід

УКРАЇНСЬКИЙ АЛФАВІТ

Аа <i>а</i>	Бб <i>бе</i>	Вв <i>ве</i>	Гг <i>ге</i>	Ґґ <i>ґе</i>
Дд <i>де</i>	Ее <i>е</i>	Єє <i>є</i>	Жж <i>же</i>	Зз <i>зе</i>
Ии <i>и</i>	Іі <i>і</i>	Її <i>ї</i>	Йй <i>йот</i>	Кк <i>ка</i>
Лл <i>ел</i>	Мм <i>ем</i>	Нн <i>ен</i>	Оо <i>о</i>	Пп <i>пе</i>
Рр <i>ер</i>	Сс <i>ес</i>	Тт <i>те</i>	Уу <i>у</i>	Фф <i>еф</i>
Хх <i>ха</i>	Цц <i>це</i>	Чч <i>че</i>	Шш <i>ша</i>	Щщ <i>ща</i>
Ьь знак м'якшення	Юю <i>ю</i>	Яя <i>я</i>		

Купайла, або Купала. За формою ці пісні багато в чому подібні до колядок, веснянок, ритуальних пісень.

куплет, -а, ч. **1.** Строфа вірша, пісні. *Наступний куплет був довшим, ніж попередній.* **2.** Пісенька з кількох строф на побутову або політичну тему, приспів якої повторюється. *Прозвучали жартівливі куплети.*

лад, -у, ч. Будова, структура (про мову). Структура мови Шевченка з її граматичним ладом і основним словниковим фондом збереглась як основа сучасної української літературної мови.

лаконізм, -у, ч. Гранична стислість і чіткість вислову. *Прислів'ям притаманний лаконізм.*

лаконічний, -а, -е. Який відзначається лаконізмом. *Відповідь була чітка й лаконічна.*

лебедіна пісня, лебедіний спів. Останній твір; останній вияв таланту, діяльності людини. *Я всю душу вклав у цей проект, може, це вже моя лебедина пісня?.. (Я. Баш).*

легенда, -и, ж. Народне сказання або оповідання про якісь події з життя незвичайних людей, що сприймаються як достовірні. *Легенди дуже близь-*

кі до переказів, відрізняються від них тим, що в їх основі — біблійні розповіді.

легендарний, -а, -е, прикм. Прославлений, знаменитий. *Легендарний захисник простого народу Устим Кармелюк.*

лейтмотів, -у, ч. Конкретний образ, головна тема чи ідея, що пронизує твір або творчість митця, часто згадувана деталь — основна для розкриття задуму автора.

лékсика, -и, ж. Сукупність слів певної мови. Учні засвоюють основи лексики рідної мови вже від народження. // Словниковий склад твору або творів якого-небудь письменника. *Лексика Тараса Шевченка добре запам'ятовується.*

лексикогра́фія, -ї, ж. Наука про словники.

лексиколо́гія, -ї, ж. Розділ мовознавства, у якому вивчається словниковий склад мови. *Лексикологія вивчає лексичне значення слова.*

лексико́н, -а, ч. Запас слів; лексика, пов'язана з певною сферою діяльності або характерна для якої-небудь особи. *Промовець демонструє багатий лексикон.*

лексі́чне значення. Зміст слова, що співвідносить його з навколишнім світом, називаючи предмети, їх якості, дії, явища тощо. *У службових слів немає лексичного значення.*

лексі́чний розбі́р. Характеристика слова з погляду його лексичного значення, походження, особливостей вживання. *(Під час л. р. треба вказати, що означає слово, багатозначне воно чи однозначне; вжито у прямому чи переносному значенні; дібрати*

Ч

служить для творення слів та їх форм. *Напр.: не, ні, так, то, би, нехай.*

чергування звуків. Закономірна зміна звуків у значущих частинах слова. *Напр.: ніж — ножа, біг — біжу, тебе — тобі.*

числівник, -а, ч. Самостійна частина мови, що означає певну кількість або порядок предметів при лічбі. *Напр.: чотири, четвертий.*

читання, -я, с. Процес розпізнавання графічних знаків (букв, наприклад), уміння сприймати надруковане.

Δ **Читання вголос** — голосне читання; яке гучно звучить; відтворення змісту прочитаного голосом.

Δ **Читання в особах** — голосне читання, у якому беруть участь двоє або більше осіб, озвучуючи репліки певної дійової особи.

чуття мови. Здатність носія мови відчувати правильність чи неправильність висловів, граматичних форм, звукового ладу, синтаксичних конструкцій, які він обирає під час спілкування.

Шш

шарж, -у, ч. **1.** Художній твір, у якому висміюється що-небудь або хто-небудь з дотриманням подібності основних рис. **2.** *перен.* Спотворення, виправлення, невдале наслідування чого-небудь, карикатурна подібність.

штамп, -а, ч. Слова, фрази, які часто повторюються без потреби; трафарет, шаблон. *Вживання штампів збіднює мовлення людини, з нею нецікаво спілкуватися.*

Щщ

щедрівка, -и, ж. Старовинна українська обрядова новорічна пісня, що виконується напередодні або в перший день Нового року.

щоденник, -а, ч. Щоденні записи особистого характеру про події, факти, враження від чогось тощо. Літературно-побутовий жанр, записи побаченої, почутої, пережитої події, яка щойно сталася. *Щоденник пишуть для себе, він не розрахований на стороннього читача.*

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кочан І.М., Захлюпана Н.М. Словник-довідник із методики викладання української мови.— 2-ге вид., випр. і доповн. — Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. — 306 с.
2. Літературознавчий словник-довідник (За ред. Р.Т. Гром'яка, Ю.І. Коваліва, В.І. Теремка). — К.: ВЦ “Академія”, 2006. — 752 с.
3. Мельничайко В.Я. Українська мова. Довідник для учнів та абітурієнтів: Навчальний посібник. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2004. — 368 с.
4. Мельничайко В.Я. Українська мова. Види мовного розбору: Довідник. — 2-ге вид., доп. та перероб. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2007. — 144 с.
5. Новий тлумачний словник української мови в 4-х томах. — К.: Аконіт, 1999.
6. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 3–4 класи. — К.: Початкова школа, 2003. — 296 с.
7. Словник української мови в одинадцяти томах. — К.: Наукова думка, 1971–1980.
8. Шкільний тлумачний словник української мови. 1–4 кл./Уклад. Мельничайко О.І. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2009 — 288 с.
9. Шкуратяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: Навчальний посібник. — К.: Літера, 2000. — 688 с.

Довідкове видання
Серія "Словничок школяра"

**Малий тлумачний словник
з української мови та читання**
1–4 класи

Упорядкування Мельничайко Олександрі Іванівни,
Лесняк Надії Володимирівни

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Надія Бульчак*

Обкладинка *Ростислава Крамара*

Комп'ютерна верстка *Олени Захарійчук*

Підписано до друку 21.02.2011. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Прагматика. Умовн.друк. арк. 5,23. Умовн. фарбо-відб. 5,23.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м.Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 43-00-46; 25-18-09
publishing@budny.te.ua, office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-1712-1

9 | 789661 | 017121 |